

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ДЛЯ МОНІТОРИНГУ ПОТОЧНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ

О.М. Євдокімова

Одесская государственная академия строительства и архитектуры, mamedovna@inbox.ru

Моніторинг поточних можливостей підприємства це система постійного спостереження за реалізацією внутрішніх бізнес–процесів і компетенцій з метою виявлення відповідності результатів, що досягаються, результатам, що очікувались (планувалися) [4, с. 244].

Таке постійне спостереження передбачає збирання, обробку, зберігання та розповсюдження зацікавленими особами інформації про наявний сукупний потенціал, окремі його елементи та рівень його реалізації.

Процес організації моніторингу поточних можливостей складається з таких етапів:

1. Визначення цілей та завдань (наприклад, визначення динаміки та тенденцій розвитку сукупного потенціалу через взаємодію окремих його елементів, оцінка рівня реалізації наявних можливостей, актуалізація інформації про реалізацію потенціалу підприємства та ін.).

2. Визначення процесів, які найбільш істотно впливають на формування та реалізацію поточних можливостей (наприклад, для виробничого підприємства такими процесами можуть бути планування та забезпечення виробництва, безпосередньо виробництво, збут продукції, фінансування, інформаційне забезпечення, робота з кадрами та ін.).

3. Визначення складу інформації, яка адекватно характеризує ключові процеси. Ця інформація повинна охоплювати всі елементи потенціалу, що взаємодіють в процесі реалізації визначених бізнес-процесів (техніко-технологічний, виробничий, фінансовий, маркетинговий, кадровий потенціал та ін.)

4. Побудова моделі потенціалу підприємства та на її основі – моделі моніторингу.

В загальному розумінні моніторинг можна розглядати з двох позицій:

- по-перше, як спосіб дослідження реальності, що використовується в різних галузях;
- по-друге, як спосіб забезпечення сфери управління своєчасною та якісною інформацією.

За умов правильної організації така система дозволяє оцінити стан об'єкта в будь-який момент часу та забезпечити необхідні умови для прогнозування його розвитку.

В основі організації моніторингу є декілька базових принципів, серед яких можна виділити такі ключові:

- цілісність;
- оперативність;
- пріоритет управління;
- відповідність цілей моніторингу засобам його організації;
- націленість на проноз;
- несуперечність.

У зв'язку з тим, що основу визначення поточних можливостей підприємства становить оцінка його потенціалу, то доцільно визначити ті особливості потенціалу, які необхідно враховувати в процесі організації системи моніторингу. Так, основними особливостями за даних умов можна вважати такі:

- динамічність, яка виявляється в постійному розвитку його елементів;
- складність структури, яка має охопити всі його елементи та визначити їх ієрархію;
- комплексність, яка означає необхідність вивчення елементів потенціалу через їх взаємозв'язок і взаємодію;
- функціональність, яка виявляється в досягненні того чи іншого рівня реалізації можливостей через виконання певних функцій.

Дані особливості визначають той факт, що організація моніторингу поточних можливостей підприємства є складним процесом, який має здійснюватися з залученням програмних продуктів, побудованих на основі адекватної системи критеріїв і показників. Така система повинна забезпечити не тільки можливість порівняння поточного стану із запланованим, але й можливість визначення проблемних напрямків діяльності з метою запобігання або мінімізації можливого деструктивного розвитку подій.

Моделювання являє собою процес вивчення складних систем через конструювання поведінки їх елементів. Побудова моделі потенціалу здійснюється з дотриманням таких основних вимог:

- необхідність забезпечення чіткого визначення поточних реалізованих і нералізованих можливостей збуту, виробництва, постачання, фінансування, динаміки їх реалізації з урахуванням внутрішніх взаємозв'язків;
- обов'язкова наявність критеріїв, що дозволяють вивчити якість реалізованих можливостей відповідно до ринкових вимог;
- забезпечення можливостей вивчення причин уповільнення темпів реалізації потенціалу та відставання від запланованого рівня, рівня кокурентів;
- забезпечення можливості вивчення характеру внутрішніх комунікацій;
- наявність критеріїв раціональності функціонування окремих елементів потенціалу та їх взаємодії.

Прикладом моделі потенціалу, в основі якої лежить його оцінка методами майнового підходу, є модель, запропонована в роботі [1, с. 60], відповідно до якої величина потенціалу підприємства визначається як алгебраїчна сума вартості його майна, витрат на заробітну плату, матеріальне заохочування, навчання та підвищення кваліфікації персоналу, витрат на розробку технологій, інноваційних рішень, скоректована на коефіцієнт, що враховує вплив природного та інфраструктурного факторів, з урахуванням імовірності виникнення тих чи інших подій.

Іншим прикладом моделі потенціалу підприємства може бути модель, побудована із застосуванням доходного підходу на основі представлення потоку власного капіталу через фактори, які задіяні в його формуванні (вартісні фактори): операційний прибуток, амортизацію, суму зобов'язань і процентів за ними, процентну ставку, ставку податку на прибуток, величину інвестицій

і т. ін. Причому будь-який з названих факторів може бути деталізований залежно від вимог до моніторингу (наприклад, операційний прибуток залежить від виручки від реалізації продукції, собівартості продукції, витрат на збут, адміністративних витрат, інших операційних витрат; величина інвестицій залежить від розміру капіталовкладень та величини інвестицій на поповнення оборотного капіталу і т. ін.).

Крім побудови математичних моделей та організації на їх основі моніторингу поточних можливостей, доцільним є конструювання графоаналітичних моделей. [3, с. 42].

Графоаналітичні моделі мають перевагу наочності результатів і дозволяють швидко отримати інформацію щодо проблемних елементів потенціалу. Разом з тим, побудова таких моделей ускладнюється із збільшенням кількості факторів, що впливають на формування та розвиток потенціалу і знаходяться в певній залежності один від одного.

Список використаної літератури:

1. Лапин Е.В. Экономический потенциал предприятия: Монография. – Сумы: ИТД «Университетская книга», 2002.
2. Гавва В.Н. Потенціал підприємства: формування та оцінка. Навчальний посібник. /В.Н. Гавва, Е.А. Божко. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 224с.
3. Федонін І.М. Потенціал підприємства: формування та оцінка./І.М. Федонін, І.М. Репіна, О.І. Олексюк. – К.: КНЕУ, 2004. – 316 с.
4. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навчальний посібник.– К.: Центр навчальної літератури, 2005.– 352 с.